

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ТАВРІЙСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
імені В.І. ВЕРНАДСЬКОГО
Інститут «Академія мистецтв імені С.С. Прокоф'єва»
Кафедра мистецтв

ЗАТВЕРДЖУЮ

Директор інституту

_____ **М.І.Антоненко**

_____ 2020 року

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Сценічна майстерність

освітній рівень	бакалавр
галузь знань	02 Культура і мистецтво
спеціальність (спеціалізація)	025 «Музичне мистецтво»
освітня програма	«Музичне мистецтво. Вокал» «Музичне мистецтво. Інструментальне виконавство»
тип дисципліни	обов'язкова

Київ – 2020 рік

Розробник: Никоненко Р. М., кандидат мистецтвознавства завідувач секції режисерів та артистів естради мистецьких видовищ і цирку, старший викладач кафедри

Робочу програму схвалено на засіданні кафедри мистецтв

Протокол від 16 жовтня

2020 року № 1/2

Завідувач кафедри мистецтв

Марченко В.В.

Погоджено:

Гарант освітньої програми

(підпис, ініціали, прізвище)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників		Розподіл годин за навчальним планом		
Кількість кредитів:	12	Вид занять	Форма навчання	
Загальна кількість годин:	360		Денна	Заочна
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом:	2-4	Лекції:		■
Семестр:	3-7	Практичні заняття:	150	■
Тижневе навантаження (год.):		Лабораторні заняття:	-	■
аудиторне:	2	Семінарські заняття:		■
самостійна робота:	3	Самостійна робота:	210	
Форма підсумкового контролю:	3,4,5,6 залік; 7 екзамен	Консультації:	-	■
Мова навчання:	українська	Індивідуальні заняття:	-	■

Консультативну допомогу здобувачі вищої освіти можуть отримати у ННП кафедри мистецтв, які безпосередньо проводять заняття або звернувшись з письмовим запитом на електронну пошту за адресою akademart@ukr.net

2. Програма навчальної дисципліни

Передумови для вивчення дисципліни:

Препозит:	Постпозит
Вокал, Спеціальний інструмент, Вокальний ансамбль, Інструментальний ансамбль, Камерний ансамбль	Виробнича практика, Бакалаврська робота

Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою курсу «Майстерність актора» є виявлення, розвиток і відшліфовування природних здібностей студента, дати необхідні знання і навички, організувати талант, зробити його гнучким і чутливим до всякого творчого завдання, а також практичне й теоретичне володіння всіма аспектами майстерності актора, а саме: органікою, увагою, темпераментом, словесною та фізичною дією, контактом з партнером і залом, акторською етикою і естетикою, аналізом драматургічного матеріалу, словом, пластикою, ритмікою, знатися на теорії світового та вітчизняного театру, кінематографу і культури загалом.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Майстерність актора» є:

- спровокувати в початківцеві творчий процес,
- допомогти йому свідомо підходити до розвитку власного акторського інструментарію, до оволодіння техніками сценічної гри і принципами їх застосування,
- дати метод роботи з драматургічним матеріалом - від першого знайомства аж до втілення його на сцені.

Очікувані програмні результати навчання за дисципліною (за Освітньою програмою):

ПРН 1. Демонструвати артистизм, виконавську культуру та технічну майстерність володіння інструментом (голосом) на належному фаховому рівні під час виконавської (диригентської) діяльності.

ПРН 3. Демонструвати різні методики удосконалення виконавської діяльності

Загальні та спеціальні компетентності, що формуються у процесі вивчення дисципліни

Шифр та назва компетентності	Результати навчання			
	Знання	Уміння/ навички	Комунікація	Відповідальність і автономія
Загальні компетентності (ЗК)				
ЗК 2. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності.	ПРН 1	ПРН 1	ПРН 3	ПРН 3
ЗК 9. Здатність вчитися і оволодівати сучасними знаннями.	ПРН 1	ПРН 1	ПРН 3	ПРН 3
ЗК 17. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності і досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій, використовувати різні види та форми рухової активності для активного відпочинку та ведення здорового способу життя.	ПРН 1	ПРН 1	ПРН 3	ПРН 3
Спеціальні (фахові, предметні) компетентності (СК)				
СК 1. Здатність демонструвати достатньо високий рівень виконавської майстерності.	ПРН 1	ПРН 1	ПРН 3	ПРН 3
СК 6. Здатність використовувати професійні знання та навички в процесі творчої діяльності.	ПРН 1	ПРН 1	ПРН 3	ПРН 3
СК 7. Здатність володіти науково-аналітичним апаратом та використовувати професійні знання у практичній діяльності.	ПРН 1	ПРН 1	ПРН 3	ПРН 3
СК 12. Здатність збирати, аналізувати,	ПРН 1	ПРН 1	ПРН 3	ПРН 3

синтезувати художню інформацію та застосовувати її в процесі практичної діяльності.				
---	--	--	--	--

Зміст навчальної дисципліни

Розділ 1. Введення в основи акторської майстерності

Тема 1. Походження та етапи розвитку акторського мистецтва в драматичному театрі і кіно.

Тема 2. Подвійна природа акторської гри. Специфічні особливості акторського іскусства.

Тема 3. Основні напрямки в акторському іскусстве.

Тема 4. Актор в театрі і кіно.

Тема 5. Школа психологічного реалізму. Реалістичні традиції акторського іскусства.

Тема 6. Актор -центральна творча постать у виставі.

Тема7. Система К.С.Станіславського як наукове обґрунтування законів акторської творчості. Принципи системи.

Тема 8. Вчення К. С. Станіславського про етику як основи колективної творчості в театрі.

Тема 9. Вчення К. С. Станіславського про дію як основному виразному засобі сценічного мистецтва.

Розділ 2. Освоєння акторської психотехніки. Вправи і етюди в акторській роботі

Тема 1. Основні закони внутрішньої і зовнішньої техніки актора. Елементи системи теми К. С. Станіславського.

Тема 2. Тренінг внутрішньої і зовнішньої техніки актора-шлях до оволодіння системою як метод роботи над собою.

Тема 3. Вчення К. С. Станіславського про надзавдання і наскрізному дії.

Тема 4. Логіка сценічної дії. Фізичне та психологічне дію. Їх єдність.

Тема 5. Вчення В.І. Немировича-Данченко про другий план і внутрішній монолог.

Тема 6. Фізичне самопочуття. Сценічне самопочуття. Творче самопочуття.

Тема 7. Словесний дію-взаємодія з партнером.

Тема 8. Інновації в технології акторського мистецтва

Тема 9. Вправа та етюд. Відмітна сутність.

Тема 10. Методика роботи над етюдом.

Тема 11. Пропоновані обставини. Дія. Событіє.Общая характеристика.

Тема 12. Конфлікт і взаємодія.

Тема 13. Актор - носій сценічної атмосфери. Значення атмосфери в його творчості.

Тема 14. Імпровізація в початковий період навчання. «Туалет актора».

Тема 7. Різноманітність етюдних завдань як шлях розвитку дієвого мислення і навичок самостійної роботи актора..

Розділ 3. Теоретичні основи створення акторського образу. Теоретичні основи методу дієвого аналізу

Тема 1. Сприйняття і спостережливість.

Тема 2. Акторський образ і його особливості.

Тема 3. Освоєння пропонованих обставин ролі.

Тема 4. Ефективна основа ролі. Лінія дії ролі.

Тема 5. К. С. Станіславський про перспективу артиста і перспективі ролі.

Тема 6. Характер і характерність в роботі над образом і при перевтіленні.

Тема 7. Внутрішній монолог і «зони мовчання».

Тема 8. Словесний дію. Значення слова в творчості актора.

Тема 9. Жанр і стиль. Жанрові та стилістичні особливості акторської сценічного існування.

Тема 10. Драматургія -провідний компонент вистави. Зустріч з автором.

Тема 11. Вибір п'єси. Класика і сучасність.

Тема 12. Метод дієвого аналізу, його сутність як основного етапу роботи над роллю і п'єсою.

Тема 13. Події і пропоновані обставини.

Тема 14. Освоєння основ дієвого аналізу в процесі роботи над прозовим твором або уривком з п'єси.

Розділ 4. Робота актора над роллю. Акторський тренінг

Тема 1. Основні етапи і компоненти роботи актера над роллю з педагогом (режисером.)

Тема 2. Домашня самостійна робота над роллю.

Тема 3. Освоєння артистичного методу роботи над роллю.

Тема 4. Тренінг і його роль в формуванні акторських здібностей.

Тема 5. Угруповання і мізансцени.

Розділ 5. Робота актора над роллю у виставі, фільмі

Тема 1. Знайомство з п'єсою, сценарієм

Тема 2. Протокол зовнішньої життя ролі.

Тема 3. Аналіз дією.

Тема 4. позасценічні життя ролі.

Тема 5. Приціл на надзавдання.

Тема 6. Оцінка фактів та подій.

Тема 7. Створення логіки дій ролі.

Тема 8. Робота над словом.

Тема 9. Поглиблення пропонованих обставин.

Тема 10. Побудова мізансцен.

Тема 11. Оволодіння характерністю.

Тема 12. Партитура дії.

Тема 13. Цілісність акторської образу.

Тема 14. Акторський тренінг в процесі створення сценічного образу.

Розділ 6. Сценічна виразність актора. Перевтілення. Завершення роботи над створенням сценічного образу

Тема 1. Зміст і форма в акторському мистецтві.

Тема 2. Сценічність. Закони сценічності.

Тема 3. Виразність сценічної мови.

Тема 4. Виразність сценічного руху.

Тема 5. Цілісність акторської образу.

Тема 6. Імпровізація в роботі над роллю.

Тема 7. Зона мовчання як фактор безперервності внутрішнього дії.

Тема 8. Зерно вистави, фільму і зерно ролі.

Тема 9. Костюм і грим і їх значення в роботі над образом.

Тема 10. Пластичний образ.

Тема 11. Робота над словом і її значення в створенні сценічного образу.

Тема 12. Ритм образу.

Тема 13. Робота над роллю в курсовому виставі, фільмі і самостійному уривку.

3. Структура навчальної дисципліни (тематичний план)

Назва теми	Кількість годин		
	Денна форма		
	Лекції	Практичні (семінарські) заняття	Самостійна робота студента
Розділ 1. Введення в основи акторської майстерності		25	35
Розділ 2. Освоєння акторської психотехніки. Вправи і етюди в акторській роботі		25	35
Розділ 3. Теоретичні основи створення акторського образу. Теоретичні основи методу дієвого аналізу		25	35
Розділ 4. Робота актора над роллю. Акторський тренінг		25	35
Розділ 5. Робота актора над роллю у виставі, фільмі		25	35
Розділ 6. Сценічна виразність актора. Перевтілення. Завершення роботи над створенням сценічного образу		25	35
Підсумковий контроль: екзамен			
Усього:		150	210

4. Організація самостійної роботи студентів

Самостійна робота в кожному семестрі визначається змістом розділів. Це практичні завдання, на яких студенти демонструють якість і рівень засвоєння навичок на поточний час.

5. Критерії та система оцінювання результатів навчання

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	ставиться за повні та міцні знання матеріалу в заданому обсязі, вміння вільно виконувати практичні завдання, передбачені навчальною програмою; за знання основної та додаткової літератури; за вияв креативності у розумінні і творчому використанні набутих знань та умінь.
«добре»	ставиться за вияв студентом повних, систематичних знань із дисципліни, успішне виконання практичних завдань, засвоєння основної та додаткової літератури, здатність до самостійного поповнення та оновлення знань. Але у відповіді студента наявні незначні помилки.
«задовільно»	ставиться за вияв знання основного навчального матеріалу в обсязі, достатньому для подальшого навчання і майбутньої фахової діяльності, поверхову обізнаність з основною і додатковою літературою, передбаченою навчальною програмою; можливі суттєві помилки у виконанні практичних завдань, але студент спроможний усунути їх із допомогою викладача.

«незадовільно»	виставляється студентіві, відповідь якого під час відтворення основного програмного матеріалу поверхова, фрагментарна, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення. Таким чином, оцінка «незадовільно» ставиться студентіві, який неспроможний до навчання чи виконання фахової діяльності після закінчення ВНЗ без повторного навчання за програмою відповідної дисципліни.
-----------------------	--

Сума балів	Оцінка ECTS	оцінка за національною шкалою	
		екзамен	залік
90-100	A	«5» відмінно	зараховано
82-89	B	«4» («дуже добре», вище середнього рівня з кількома помилками)	
74-81	C	«4» («добре», в загальному правильна робота з певною кількістю грубих помилок)	
64-73	D	«3» («задовільно», непогано, але зі значною кількістю недоліків)	
60-63	E	«3» («задовільно», виконання задовольняє мінімальні критерії)	не зараховано
35-59	FX	«2» («незадовільно») із можливістю повторного складання	

ЗАЛІКОВИЙ ТА ЕКЗАМЕНАЦІЙНИЙ КОНТРОЛЬ

В кінці кожного семестру студенти організують показ в індивідуальній або груповій формі.

Критерії оцінювання якості показу:

- емоційна заразливість,
- свобода володіння тілом і голосом,
- вміння спілкуватися з партнером і глядачем,
- пластична виразність.

ЗАГАЛЬНІ КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЗНАТЬ СТУДЕНТІВ

Оцінка	Критерії оцінювання
«відмінно»	творчі роботи (етюди та акторські уривки, ре-жіссерская експлікація) виконані на високому художньому рівні з застосуванням основних засобів вираження, які відображають сприйняття і бачення поставлених завдань студентом і викликають адекватну емоційну реакцію глядачів. Теоретичне засвоєння матеріалу відображає повне знання специфіки акторської та режисерської майстерності, розуміння сутності розглянутих понять, явищ і закономірностей, теорій і їх взаємозв'язків. Відповідає повного знання і відмінному володінню навичками.
«добре»	в практичних формах роботи студента недостатньо виражається індивідуальне втілення образу, ролі. Навчається має достатні навички роботи на сценічному майданчику з невеликою кількістю недоробок і з урахуванням перерахованих вище критеріїв. В теоретичній частині підготовки демонструє повноту знань, вміння узагальнювати і робити

	висновки, володіє правилами культури усного мовлення. Допускає негрубі порушення правил оформлення письмових робіт або невиконання частини практичних робіт
«задовільно»	практичні роботи виконані з порушеннями нормативних термінів і технологічних вимог, вони маловиразним і не викликають художнього сприйняття. У теоретичних питаннях, охопивши зміст усього навчального матеріалу, студент має суттєві прогалини в знаннях, що перешкоджають цілісності засвоєння дисципліни, висновки і узагальнення аргументує слабо, допускаючи в них помилки. Відчуває труднощі в застосуванні знань, необхідних для вирішення певних завдань і при втіленні в практичній діяльності.
«незадовільно»	невиконання практичних завдань, незасвоєння методологічних основ спеціальності, відсутність навичок втілення конкретних практичних завдань. Незасвоєння і не розкриття основного змісту матеріалу, відсутність вміння робити висновки і узагальнення.

МЕТОДИ НАВЧАННЯ

I. Методи організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності

1. За джерелом інформації:

- *Словесні*: лекція, семінари, пояснення, розповідь, бесіда.
- *Наочні*: спостереження, ілюстрація, демонстрація.

2. За логікою передачі і сприймання навчальної інформації: індуктивні, дедуктивні, аналітичні, синтетичні.

3. За ступенем самостійності мислення: репродуктивні, пошукові, дослідницькі.

4. За ступенем керування навчальною діяльністю: під керівництвом викладача; самостійна робота студентів: з книгою; виконання індивідуальних навчальних проектів.

II. Методи стимулювання інтересу до навчання і мотивації навчально-пізнавальної діяльності:

Методи стимулювання інтересу до навчання: навчальні дискусії; створення ситуації пізнавальної новизни; створення ситуацій зацікавленості (метод цікавих аналогій тощо).

МЕТОДИЧНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КУРСУ

Опорні конспекти лекцій; навчальні посібники; робоча навчальна програма; збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів; засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю); завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Сценічна майстерність».

6. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна (за потребою)

7. Рекомендовані джерела інформації

Основна

1. Актерский тренинг : Мастерство актера в терминах Станиславского. М. : АСТ, 2010. 512 с.
2. Захава Б. Мастерство актера и режиссера: учеб.пособие. М. : РАТИ–ГИТИС, 2008. 432 с.:
3. Кнебель М. Поэзия педагогики. О действенном анализе пьесы и роли. М. : ГИТИС,

2005. 576 с.

4. Кнебель М. Слово в творчестве актера. М. : РАТИ–ГИТИС, 2009. 160 с.
5. Станиславский К. Актерский тренинг. Работа актера над ролью. М. : АСТ, 2009. 480 с.
6. Станиславский К. Актерский тренинг. Работа актера над собой в творческом процессе переживания: Дневник ученика. М. : АСТ, 2009. 478 с.
7. Станиславский К. Актерский тренинг. Учебник актерского мастерства. М. : АСТ, 2009. 448 с.
8. Станиславский К. Искусство представления. СПб. : Азбука-классика, 2010. 192 с.
9. Станиславский К. Работа актера над собой. М. А. Чехов. О технике актера : антология. М. : АРТ, 2008. 496 с.
10. Теоретические основы создания актерского образа. Москва : ГИТИС, 2002. 180 с.
11. Чехов, М. А. Тайны актерского мастерства. Путь актера. М. : АСТ, 2009. 560 с.

Додаткова

1. Альшиц Ю. Тренинг forever! М. : РАТИ–ГИТИС, 2009. 256 с.
2. Бажанова Р. Феномен артистизма и его театральные разновидности. Обсерватория культуры. 2010. № 4. С. 42–49.
3. Барбой Ю. К теории театра. – СПб.: Изд-во СПбГАТИ, 2009. 240 с.
4. Бочкарева Н. От упражнения – к спектаклю : учебное. СПб.: Изд-во СПбГАТИ, 2007. 85 с.
5. Венецианова М. Актерский тренинг. Мастерство актера в терминах Станиславского. М. : АСТ, 2010. 512 с.
6. Владимиров С. Действие в драме. СПб. : Изд-во СПб ГАТИ, 2007. 124 с.
7. Гительман Л. Зарубежное актерское искусство XIX века. Франция, Англия, Италия, США : хрестоматия. СПб.: СПб ГУЭФ ; Вертикаль ; Гуманитарный университет профсоюзов, 2002. 408 с.
8. Гиппиус С. Актерский тренинг. Гимнастика чувств. М. : АСТ, 2010. 384 с.
9. Жабровец М. Тренинг фантазии и воображения: методическое пособие. Тюмень : РИЦ ТГАКИ, 2008. 24 с.
10. Зверева, Н. Создание актерского образа: словарь театральных терминов. М.: РАТИ–ГИТИС, 2008. 105.
11. Кипнис М. Актерский тренинг. 128 лучших игр и упражнений для любого тренинга. М. : АСТ, 2009. 288 с.
12. Кипнис М. Актерский тренинг. Более 100 игр, упражнений и этюдов, которые помогут вам стать первоклассным актером. М. : АСТ, 2010. 256 с.
13. Кутьмин С. Характер и характерность : учебно-методическое пособие. Тюмень : ТГИИК, 2004. 51 с.
14. Лоза О. Актерский тренинг по системе Станиславского. Упражнения и этюды. М. : АСТ, 2009. 192 с.
15. Немирович-Данченко В. Рождение театра. М. : АСТ ; Зебра Е ; ВКТ, 2009. 672 с.

ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗБЕЧЕННЯ ТА ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСИ

<https://muzaproduction.com/aktorska-majsternist/>

<https://molodyytheatre.com/news/maysternyamolodogo-dramaturg-drugyy-nabir>

<http://journals.uran.ua/index.php/1810-2131/article/view/113815>

<https://detector.media/infospace/article/8510/2007-03-14-use-tb-teatr-a-veduchi-aktori/>